

Sygn. akt II C 1024/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

Przewodniczący SSO Adam Kmiecik

Protokolant Monika Bartos

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2014 roku w Łodzi

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko L. D. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. czynności prawnej w postaci ustanowienia przez I.O. służebności osobistej nieodpłatnej na rzecz matki L. D. (1) (poprzednio O.), polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł., przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w umowie zniesienia współwłasności w dniu 28 lipca 2008 roku przed notariuszem A. G. w jego kancelarii notarialnej w Tuszynie w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...), przy czym uznanie czynności za bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności, przysługującej powodowej spółce względem I.O., zasądzonej nakazem zapłaty z dnia 16 października 2008 roku, wydanej przez Sąd Okręgowy w Toruniu sygn. akt I Nc 49/08, obejmującej należność główną w kwocie 1.646.624,55 (jeden milion sześćset czterdzieści sześć tysięcy sześćset dwadzieścia cztery 55/100) złote wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 27.800 (dwadzieścia siedem tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 13.617 (trzynaście tysięcy sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w tym 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt II C 1024/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 27 lipca 2013 roku skierowanym przeciwko L. D. (1) powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej czynności prawnej w postaci umowy ustanowienia nieodpłatnej służebności osobistej, polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 28 lipca 2008 roku przed Notariuszem A. G. w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...) pomiędzy I. O. a jego matką L. D. (2) /poprzednio O./ jako czynności dokonanej z pokrzywdzeniem powódki, przy czym uznanie umowy za bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności przysługującej powodce względem I.O., zasądzonej nakazem zapłaty z dnia 16 października 2008 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie I Nc 49/08, obejmującej należność główną w kwocie 1.646.624,55 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 27.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powódka wniosła także o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

/pozew k. 2-9/

W odpowiedzi na pozew z dnia 2 września 2013 roku pozwana wniosła o jego oddalenie, podnosząc, iż zgłoszone przez powódkę żądanie nie spełnia przesłanek określonych w art. 527 k.c. Dodatkowo pozwana na podstawie art. 534 k.c. podniosła zarzut przedawnienia, gdyż jej zdaniem upłynęło pięć lat od dokonania zaskarżonej czynności.

/odpowiedź na pozew k. 76-78/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy porozumienia zawartego w dniu 23 kwietnia 2004 roku pomiędzy wierzycielem (...) S.A. z siedzibą w W., dłużnikiem (...) P.P.H.U. z siedzibą w Ł., reprezentowanego przez J. O. (1) i L. O. (1), oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., (...) sp. z o.o. przystąpiła do długu (...) P.P.H.U., wynikającego z tytułu uprzednio zawartych umów leasingu. Tytułem zabezpieczenia (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. w dacie zawarcia porozumienia przeniosła na (...) S.A. z siedzibą w W. własność określonych maszyn. Dodatkowo (...) P.P.H.U. i (...) sp. z o.o. zobowiązani zostali do wystawienia na rzecz wierzyciela weksla własnego in blanco opatrzonego klauzulą bez protestu, który (...) S.A. miał prawo wypełnić w każdym czasie na kwotę odpowiadająca wymagalnemu zadłużeniu (...) P.P.H.U. i (...) sp. z o.o. z tytułu zawartego porozumienia.

Wesel został wystawiony przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., a poręczony przez I. O. jako prezesa zarządu.

/porozumienie k. 43-46, weksel k. 58/

Pismem z dnia 26 maja 2006 roku (...) S.A. w W. wezwał P.P.H.U. (...) do natychmiastowej zapłaty wierzytelności w kwocie 59.542,84 zł, stanowiącej równowartość 5 rat powiększonych o odsetki zgodnie z warunkami porozumienia z dnia 23 kwietnia 2004 roku.

/wezwanie do zapłaty k. 47, potwierdzenie odbioru k. 48-49/

Pismem z dnia 8 listopada 2006 roku (...) S.A. wypowiedział (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. porozumienie zawarte w dniu 23 kwietnia 2004 roku, wzywając jednocześnie do natychmiastowej zapłaty wierzytelności w kwocie 1.678.848,48 zł.

/wypowiedzenie porozumienia k. 53, potwierdzenie odbioru k. 54-55/

Pismem z dnia 8 listopada 2006 roku (...) S.A. poinformował I. O. jako poręczyciela weksla wystawionego przez (...) sp. z o.o., że wypowiedziało (...) sp. z o.o. porozumienie zawarte w dniu 23 kwietnia 2004 roku

/pismo k. 51/

Z treści wystawionego przez O." sp. z o.o. z siedzibą w Ł. weksla i poręczonego przez I. O., wynika, że do dnia 28 czerwca 2008 roku spółka zobowiązuje się zapłacić bez protestu za ten weksel na zlecenie (...) S.A. kwotę 1.646.624,55 zł.

W dniu 23 czerwca 2008 roku przedmiotową wierzytelność nabyło (...)sp. z o.o. w W..

/weksel k. 58/

28 lipca 2008 roku przed Notariuszem A. G.w formie aktu notarialnego Rep A nr (...) J. O. (1), L. O. (2) i I. O. dokonali zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), gdzie w dziele II wpisani byli jako właściciele J. O. (1) w 9/20 częściach, L. O. (1) w 9/20 częściach i I. O. w 9/20 częściach, w ten sposób, że własność tej nieruchomości nabył I. O..

Jednocześnie I. O. ustanowił nieodpłatnie na rzecz swojej matki L. O. (1) służebność osobistą, polegającą na prawie współużytkowania całej w/w nieruchomości.

/odpis zupełny księgi wieczystej nr (...)k. 23-31, umowa zniesienia współwłasności z 28.07.2008r. Rep. A nr (...) k. 119-120/

Nakazem zapłaty z dnia 16 października 2008 roku Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie o sygn. akt I Nc 49/08 zasądził solidarnie z weksła od I.O.i (...) sp. z o.o.w Ł.na rzecz powódki (...) sp. z o.o. w W.kwotę 1.646.624,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 27.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/nakaz zapłaty z 16.10.2008r. k. 15/

W dniu 18 sierpnia 2010 roku na wniosek powodowej spółki Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko I. O. w oparciu o nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Toruniu z dnia 16 października 2008 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 49/08.

/wniosek z 12.08.2010r. k. 1-4 załączonych akt o sygn. AK Km 1491/2010, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 14 załączonych akt o sygn. AK Km 1491/2010, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego k. 19 załączonych akt o sygn. AK Km 1491/2010/

Na skutek wniesionych przez (...) sp. z o.o. w Ł. zarzutów od nakazu zapłaty z dnia 16 października 2008 roku Sądu Okręgowy w Toruniu w sprawie o sygn. akt I Nc 49/08 prawomocnym wyrokiem z dnia 3 grudnia 2010 roku Sąd Okręgowy Toruniu w sprawie o sygn. akt I C 828/09 utrzymał w mocy w/w nakaz zapłaty w części dotyczącej należności głównej w kwocie 1.646.624,55 zł i odsetek ustawowych od dnia 30 października 2008 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, a w pozostałej części nakaz zapłaty uchylił i postępowanie umorzył.

/wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z 03.12.2010r. o sygn. akt I C 828/09 k. 19, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28.06.2011r. o sygn. akt I ACa 242/11 k. 17/

I. O. na podstawie dwóch darowizn dokonanych w dniach 22 grudnia 2009 roku i 18 czerwca 2010 roku przekazał własność nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), swojej siostrze J. O. (2).

/wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 20.12.2011r. o sygn. akt II C 1365/10 k. 32, umowa darowizny z 18.06.2010r. Rep. A nr (...) k. 70-71/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 20 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 1365/10 uznał za bezskuteczną wobec (...)sp. z o.o. w W.umowę darowizny zawartą w dniu 22 grudnia 2009 roku przed notariuszem A. G.w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...), w której I. O.darował swojej siostrze J. O. (2)udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości położonej w Ł.przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), jako dokonaną z pokrzywdzeniem powoda, przy czym uznanie umowy za bezskuteczną miało służyć zaspokojeniu wierzytelności przysługującej powodowej spółce względem I.O.zasądzonej nakazem zapłaty z dnia 16 października 2008 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie I Nc 49/08, obejmującej należność główną w kwocie 1.646.624,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 27.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

/wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 20.12.2011r. o sygn. akt II C 1365/10 k. 32, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 22.06.2012r. o sygn. akt I ACa 455/12 k. 36/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 27 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 597/11 uznał za bezskuteczną w stosunku do (...) sp. z o.o. w W.czynność prawną w postaci umowy darowizny udziału wynoszącego 1/2 części we własności nieruchomości położonej w Ł.przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), zawartą w dniu 18 czerwca 2010 roku w formie aktu notarialnego przed notariuszem A. G.(Rep. A Nr (...)) pomiędzy I. O.a jego siostrą J. O. (2), przy czym uznanie czynności prawnej za

bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności przysługujących powodowej spółce względem I.O., wynikających z prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Toruniu w dniu 16 października 2008 roku w sprawie I Nc 49/08, dotyczącym należności głównej w kwocie 1.646.624,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 27.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

/wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 27.03.2012r. o sygn. II C 597/11 k. 39, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 05.12.2012r. o sygn. akt I ACa 910/12 k. 40/

Z opinii wydanej przez biegłego z zakresu wyceny nieruchomości w sprawie o sygn. akt II C 1365/10 i II C 597/11 wynika, że w sierpniu 2011 roku wartość nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) wynosiła 1.100.000 zł, a wartość służebności osobistej 561.000 zł.

/opinia biegłego z zakresu szacowania nieruchomości E. R. w sprawie o sygn. akt II C 1365/10 i II C 597/11 k. 83-93/

W dniu 14 stycznia 2009 roku L. O. (1) powróciła do swojego nazwiska przed zawarciem małżeństwa (...).

/odpis zupełnego aktu małżeństwa k. 21-22/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Na podstawie powyższego przepisu można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej: 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności; 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla zastosowania skargi skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika. Niekiedy - ze względu na szczególne okoliczności - ulegają one złagodzeniu, co ułatwia wierzycielowi przeprowadzenie dowodu (art. 527 § 3 i 4 k.c.).

W niniejszej sprawie przesłanki wskazane w art. 527 k.c. zostały spełnione.

Nie ulega wątpliwości, że powodowa spółka jest wierzycielem I.O.. (...)sp. z o.o. w W.nabyła wierzytelność wysokości 1.646.624,55 zł od (...) S.A.na podstawie indosu weksla wystawionego przez (...)sp. o.o. i poręczonego przez I.O.zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 23 kwietnia 2004 roku pomiędzy (...) S.A.z siedzibą w W., P.P.H.U. (...)z siedzibą w Ł.oraz (...) sp. z o.o.w Ł.. Z uwagi na to, że wystawca weksla (...) sp. z o.o.nie wywiązała się z warunków zawartego porozumienia, (...) S.A.wypowiedziała to porozumienie, a następnie wypełniła poręczony przez I.O.weksel i wystąpiła przeciwko (...) sp. z o.o.oraz I. O.z pozwem o zapłatę. Skutkowało to wydaniem przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie I Nc 49/08 nakazu zapłaty, na podstawie którego I. O.i (...) sp. z o.o.w Ł.zostali zobowiązani solidarnie zapłacić powódce (...)sp. z o.o. w W.kwotę 1.646.624,55 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu.

Zaskarżeniu w ramach akcji pauliańskiej mogą podlegać w zasadzie wszelkie czynności prawne o charakterze rozporządzającym lub zobowiązująco-rozporządzającym, jednocześnie przysparzające korzyści osobie trzeciej i

powodujące krzywdzące dla wierzycieli pomniejszenie majątku dłużnika. Mogą to być nie tylko czynności nieodpłatne, ale także odpłatne, a nawet ekwiwalentne. W judykaturze wyrażono pogląd, że czynność ekwiwalentna może być uznana za warunek wystarczający i niezbędny niewypłacalności, gdy świadczenie wzajemne nie gwarantuje zaspokojenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2004 roku o sygn. akt II CK 367/03, LEX nr 174173; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 roku o sygn. akt II CSK 323/07, LEX nr 319245). W niniejszej sprawie zaskarżeniu podlega czynność prawna w postaci umowy ustanowienia przez I. O. na rzecz matki L. D. (1) /poprzednio O./ nieodpłatnej służebności osobistej, polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 28 lipca 2008 roku przed Notariuszem A. G. w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...).

Stosownie do treści art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Biorąc pod uwagę, że przedmiotem zaskarżenia może być czynność prawna powodująca niewypłacalność dłużnika lub powiększenie jego niewypłacalności, w orzecznictwie sformułowano ogólną tezę, iż pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 roku o sygn. akt IV CKN 525/00, LEX nr 53110; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2004 roku o sygn. akt II CK 367/03, LEX nr 174173). W judykaturze przyjmuje się na ogół, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SA w Warszawie z 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok SN z 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736). Dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu również wówczas, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów i pokrzywdzenie, o którym mowa w art. 527 § 2 k.c. powstaje również na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2004 roku, sygn. akt IV CK 322/02). W ocenie Sądu zawarta pomiędzy I. O. i jego matką L. D. (2) umowa ustanowienia na przedmiotowej nieruchomości służebności osobistej, polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości, jest czynnością, w wyniku której doszło do pokrzywdzenia wierzyciela - powódkę. Wskazać bowiem należy, że obciążenie nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym powoduje zmniejszenie wartości tej nieruchomości oraz utrudnienie w przeprowadzeniu egzekucji z tej nieruchomości, chociażby w postaci jej zbycia. Nie ulega wątpliwości, że nabywca takiej nieruchomości nie będzie zainteresowany uzyskaniem prawa własności nieruchomości, na którym ustanowione zostało prawo służebności osobistej przysługujące osobie trzeciej. Nawet jeśli doszło do zbycia takiej nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym to cena jej nabycia uległaby zmniejszeniu o wartość służebności. Ustanowienie przez dłużnika na jego nieruchomości służebności osobistej prowadzi do pokrzywdzenia wierzyciela (...) sp. z o.o. w W. z racji obciążenia całej nieruchomości służebnością osobistą skuteczną erga omnes, co powoduje, że możliwość przeprowadzenia skutecznej egzekucji w takiej sytuacji doznaje istotnego ograniczenia i ma wpływ na zakres ewentualnego zaspokojenia. Wszak stosownie do art. 1000 § 3 k.p.c., w razie sprzedaży licytacyjnej nieruchomości, na poczet ceny nabycia zostanie zaliczona wartość służebności, (która w istocie pomniejszy wartość nieruchomości), czego efektem będzie zaspokojenie strony powodowej w mniejszym zakresie, aniżeli w sytuacji gdyby nieruchomość nie była obciążona takim prawem. Sama zaś służebność osobista - jako prawo niezbywalne (art. 300 k.c.) - nie podlega egzekucji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 roku o sygn. akt II CSK 206/12).

Pomiędzy czynnością prawną dłużnika, jego niewypłacalnością oraz pokrzywdzeniem wierzyciela musi zachodzić określony związek przyczynowy. Istnienie związku przyczynowego pomiędzy czynnością prawną dłużnika działaną z udziałem osoby trzeciej, a stanem niewypłacalności dłużnika stanowi warunek sine qua non uznania tej czynności za bezskuteczną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 roku, II CSK 503/07). Z uwagi na powyższe rozważania Sąd uznał, że taki związek przyczynowy w niniejszej sprawie zachodzi. Poprzez ustanowienie przez I. O. na rzecz L. D. (2) nieodpłatnej służebności osobistej, polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dłużnik powodowej spółki stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Wprawdzie I. O. nadal był właścicielem nieruchomości, bowiem dopiero w późniejszym

okresie darował ją siostrze J. O. (2), jednakże w wyniku omawianej czynności prawnej doszło do zmniejszenia wartości składnika majątku dłużnika, z którego istniała dla strony powodowej możliwość zaspokojenia wierzytelności przysługującej jej względem I. O.. W związku z tym uznać należy, że pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a dokonaniem przez niego zaskarżonej czynności prawnej istnieje związek przyczynowy.

Dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli, ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie. Skoro I. O. wiedział, iż przeciwko niemu został wydany nakaz zapłaty na skutek pozwu wniesionego przez powodową spółkę i prowadzone jest przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne, miał zatem świadomość tego, iż ustanowienie na swojej nieruchomości nieodpłatnej służebności osobistej na rzecz osoby trzeciej będzie skutkowało jego niewypłacalnością, powodującą trudności powódki z odzyskaniem od niego pieniędzy, co ostatecznie spowoduje jej pokrzywdzenie.

Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 roku, sygn. akt I CKN 287/98). Wskutek ustanowienia na rzecz L. D. (2) nieodpłatnej służebności osobistej, polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dłużnik powoda I. O. stał się niewypłacalny, a pozwana nabyła ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności osobistej.

Zgodnie z art. 527 § 3 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis ten ustanawia domniemanie, działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą pauliańską. W wypadku, gdy wykaże on, że czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Określenie, czy stosunek łączący daną osobę z dłużnikiem może być uznany za bliski, jest z natury rzeczy ocenne i wymaga indywidualizacji w ramach okoliczności faktycznych każdej sprawy. Domniemanie z art. 527 § 3 k.c. jest domniemaniem wzruszalnym. Osoba trzecia musi udowodnić nie tylko brak po jej stronie świadomości, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, ale także zachowanie należytej staranności, by poznać rzeczywisty stan rzeczy. Domniemanie to może być obalone dowodem przeciwnym. Podstawę stanowi art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. I. O. ustanowił ograniczone prawo rzeczowe na swojej nieruchomości na rzecz matki, która niewątpliwie należy do osób pozostających w bliskim stosunku z dłużnikiem. Pozwana w toku niniejszego postępowania nie wykazała natomiast, że mimo bliskiej relacji z synem – dłużnikiem nie wiedziała o jego zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela i nawet przy dołożeniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć.

Wbrew twierdzeniom pozwanej powód zachował termin określony w art. 534 k.c., zgodnie z którym uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności. Zaskarżona czynność dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela w rozpoznawanej sprawie miała miejsce 28 lipca 2008 roku, natomiast pozew został wniesiony w dniu 27 lipca 2013 roku, co wynika z daty nadania przesyłki potwierdzonej w urzędzie pocztowym. W oparciu o art. 165 § 2 k.p.c. oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

Z uwagi na spełnienie wszystkich przesłanek z art. 527 k.c. Sąd uwzględnił powództwo i uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki (...)spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.czynności prawnej w postaci ustanowienia przez I.O.służebności osobistej nieodpłatnej na rzecz matki L. D. (1)(poprzednio O.), polegającej na prawie współużytkowania całej nieruchomości położonej w Ł., przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi –

Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w umowie zniesienia współwłasności w dniu 28 lipca 2008 roku przed notariuszem A. G. w jego kancelarii notarialnej w Tuszynie w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...), przy czym uznanie czynności za bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności, przysługującej powodowej spółce względem I.O., zasądzonej nakazem zapłaty z dnia 16 października 2008 roku, wydanej przez Sąd Okręgowy w Toruniu sygn. akt I Nc 49/08, obejmującej należność główną w kwocie 1.646.624,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 27.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 k.c., przy przyjęciu, że strona powodowa wygrała proces.

Na wskazane koszty złożyła się opłata od pozwu w wysokości 10.000 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.617 zł ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490).